

**MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD
ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU**

PREDMET BR. IT-98-29/1-PT

**TUŽILAC
MEĐUNARODNOG SUDA**

PROTIV

DRAGOMIRA MILOŠEVIĆA

IZMIJENJENA OPTUŽNICA

Tužilac Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: Međunarodni sud), u skladu s ovlaštenjem iz člana 18 Statuta Međunarodnog suda, optužuje

DRAGOMIRA MILOŠEVIĆA

za **ZLOČINE PROTIV ČOVJEČNOSTI i KRŠENJA ZAKONA I OBIČAJA
RATOVANJA**, kako slijedi:

OPTUŽENI

1. **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ**, sin Milorada, rođen je 4. februara 1942. u selu Murgaš, opština Ub, Srbija. Prije oružanog sukoba bio je oficir JNA, a služio je kao pukovski načelnik štaba i brigadni načelnik štaba u 49. motorizovanoj brigadi u Lukavici, koja je bila dio 4. korpusa 2. vojne oblasti JNA sa sjedištem u Sarajevu. Godine 1990. **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je postao komandant 216. brdske brigade JNA. Kada je u maju 1992. godine 216. brdska brigada preimenovana u 1. romanijsku pješadijsku brigadu Vojske Republike

Srpske, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ**, koji je tada bio u činu pukovnika, ostao je njen komandant negdje do početka 1993. godine. Od februara do otprilike aprila 1993. bio je štapski oficir u Drinskom korpusu VRS-a.

2. Otprilike od 6. jula 1993. **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** bio je načelnik Štaba Sarajevsko-romanijskog korpusa (SRK) čiji je komandant bio general Stanislav GALIĆ. Dana 10. augusta 1994. ili približno od tog datuma, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je naslijedio generala GALIĆA na položaju komandanta SRK-a, na kojem je ostao približno do 21. novembra 1995. Najkasnije sredinom aprila 1994. unaprijeđen je u čin general-majora.
3. Od 10. augusta 1994. ili približno od tog datuma do novembra 1995. ili približno do tada, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ**, kao komandant SRK-a, imao je *de jure* i *de facto* kontrolu nad svim pridruženim jedinicama koje su djelovale u zoni odgovornosti SRK-a. Kada je **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** naslijedio generala GALIĆA kao komandant Korpusa, on je preuzeo položaj nadređenosti nad oko 18.000 pripadnika vojnog osoblja VRS-a, uključujući, između ostalog, sljedećih sedam brigada: (i) 1. sarajevsku motorizovanu brigadu, (ii) 2. sarajevsku laku pješadijsku brigadu, (iii) 1. romanijsku pješadijsku brigadu, (iv) 3. sarajevsku pješadijsku brigadu, (v) Ilidžansku pješadijsku brigadu, (vi) Ilijašku pješadijsku brigadu, i (vii) Igmansku pješadijsku brigadu.
4. Kao komandant Sarajevsko-romanijskog korpusa, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je svoje starješinstvo i efektivnu kontrolu nad snagama koje su sačinjavale Sarajevsko-romanijski korpus i bile mu pripojene i/ili snagama pridruženim VRS-u vršio i pokazivao, između ostalog, izdavanjem zapovijesti; planiranjem i provođenjem vojnih dejstava; potpisivanjem dnevnih borbenih zapovijesti; pokretanjem disciplinskih postupaka; primanjem dnevnih izvještaja od podređenih jedinica; pregovaranjem, potpisivanjem i provođenjem dogovora o prestanku snajperskog djelovanja i lokalnih sporazuma o prekidu vatre; učestvovanjem u pregovorima koji su se odnosili na teško naoružanje i kontroliranjem pristupa UNPROFOR-a i ostalog osoblja UN-a na područje oko Sarajeva.

5. Dok je on bio komandant SRK-a, snage u sastavu SRK-a i pridružene snage i/ili snage povezane s VRS-om pod efektivnim nadzorom **DRAGOMIRA MILOŠEVIĆA** provodile su kampanju snajperskog djelovanja i granatiranja civilnog stanovništva Sarajeva.

OSNOVNE ČINJENICE

6. Sarajevo je glavni grad Bosne i Hercegovine i proteže se u smjeru istok-zapad duž doline rijeke Miljacke u srednjoj Bosni. Grad je okružen strmim padinama obližnjih visokih planina. Na istoku je gusto naseljen gradski centar koji čini stambeno i trgovačko jezgro starog grada koji se proteže uz susjedna brda. Na otvorenijem prostoru prema zapadu su nove opštine sa razvijenom poslovnom djelatnošću i brojnim stambenim zgradama. Istorija grada seže skoro dvije hiljade godina unazad. Do 1992. godine Sarajevo je bilo prosperitetna višenacionalna zajednica, kao i kulturni i privredni centar u bivšoj Jugoslaviji. Prema popisu iz 1991. godine, u gradu i neposrednoj okolini bilo je 525.980 stanovnika, čiji je nacionalni sastav bio sljedeći: 49,3% Muslimana, 29,9% Srba, 6,6% Hrvata, 10,7% onih koji su se izjašnjavali kao Jugoslaveni i 3,5% ostalih. U Sarajevu je živjelo 11% stanovništva Bosne i Hercegovine.
7. U Sarajevu su izbila oružana neprijateljstva ubrzo nakon što je 7. aprila 1992. Bosna i Hercegovina međunarodno priznata kao nezavisna država. Čak i prije tog datuma, oružane snage koje su podržavale Srpsku demokratsku stranku (SDS) i dijelovi Jugoslavenske narodne armije (JNA), uključujući jedinice 4. korpusa 2. vojne oblasti, zauzele su strateške položaje u Sarajevu i okolini. Grad je nakon toga blokiran i sa tih položaja je neprestano granatiran i napadan iz snajpera. Artiljerijski i snajperski napadi vršeni su uglavnom sa položaja na brdima iznad Sarajeva, odakle su napadači imali jasan, detaljan i sveobuhvatan pregled nad gradom i civilnim stanovništvom u njemu.
8. Dana 20. maja 1992. ili približno tog datuma, nakon djelomičnog povlačenja JNA iz Bosne, 2. vojna oblast uspješno se transformirala u dio Vojske

Republike Srpske (VRS). U sklopu te transformacije 4. korpus 2. vojne oblasti postao je Sarajevsko-romanijski korpus sa štabom u kasarni Lukavica u neposrednoj blizini Sarajeva, jugozapadno od grada.

9. Sarajevsko-romanijski korpus bio je važan dio VRS-a, kojim su komandovali Ratko MLADIĆ, komandant Glavnog štaba, i Radovan KARADŽIĆ, koji je najprije bio predsjednik Predsjedništva Srpske Republike Bosne i Hercegovine, a kasnije predsjednik "Republike Srpske" i vrhovni komandant njenih oružanih snaga.
10. General Stanislav Galić preuzeo je komandu nad SRK-om 10. septembra 1992. ili oko tog datuma. Na tom položaju ga je 10. augusta 1994. ili oko tog datuma naslijedio **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ**.
11. Do 10. septembra 1992. Sarajevsko-romanijski korpus uspostavio je kontrolu nad cijelom teritorijom pod kontrolom bosanskih Srba oko Sarajeva, uključujući uspostavljene linije sukoba i artiljerijske položaje.
12. Tokom četrdeset četiri mjeseca Sarajevsko-romanijski korpus provodio je kampanju granatiranja i snajperskog djelovanja, u kojoj je ubijeno i ranjeno na hiljade civila oba pola i svih starosnih dobi, uključujući djecu i starce. Ova strategija provedena je u cilju ubijanja, ranjavanja i terorisanja civilnog stanovništva Sarajeva
13. Kada je 10. augusta 1994. ili oko tog datuma preuzeo komandu nad SRK-om, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je naslijedio rukovođenje tom kampanjom od generala GALIĆA. Tokom narednih petnaestak mjeseci on je nastavio da provodi tu kampanju napada usmjerenu protiv civilnog stanovništva Sarajeva.
14. Napadi na sarajevske civile bili su smišljeni i neselektivni ili prekomjerni jer su bili nesrazmjerni u odnosu na očekivanu konkretnu i direktnu vojnu prednost. Ti napadi su planirani sa ciljem da stanovništvo drže u neprekidnom strahu.

15. Sve vrijeme dok je trajala kampanja SRK je koristio razne vrste naoružanja, uključujući, između ostalog, artiljeriju, minobacače, tenkove, protivavionske topove, "modifikovane avionske bombe" i pješadijsko naoružanje, uključujući mitraljeze.
16. Sarajevsko-romanijski korpus usmjeravao je granatiranje i snajpersko djelovanje na civile koji su obrađivali povrtnjake, čekali u redu za hljeb, sakupljali vodu, išli na sahrane, kupovali na pijacama, vozili se tramvajima, sakupljali drva, ili jednostavno šetali sa djecom ili prijateljima. Ljudi su ranjavani i ubijani čak i u vlastitim domovima mecima koji bi ušli kroz prozore.
17. Od početka aprila 1995, Sarajevsko-romanijski korpus počeo je protiv Sarajeva koristiti oružje koje dotada nije bilo zapaženo u sukobu. Bombe koje su napravljene da bi se izbacivale iz aviona prepravljane su tako što im je dodat specijalno adaptirani raketni pogonski mehanizam ali bez sistema navođenja, te su ispaljivane na Sarajevo ("modifikovane avionske bombe"). Ovo oružje koristio je isključivo SRK, a ispaljivano je sa teritorije koju je držao SRK/VRS. Modifikovane avionske bombe su ubile ili ranile brojne civile, a mnogim preživjelim od tih masovnih eksplozija ostale su trajne posljedice, ožiljci ili invalidnost. Modifikovane avionske bombe su takođe nanijele veliku štetu na objektima u širokom radijusu od mjesta udara. Ovim oružjem provodila se kampanja terorisanja civilnog stanovništva.
18. Zbog granatiranja i snajperskog djelovanja protiv civila život svakog stanovnika Sarajeva postao je svakodnevna borba za opstanak. Bez plina, struje ili tekuće vode ljudi su morali izlaziti da nađu osnovne životne potrepštine. Svaki put kad bi izašli, bilo da sakupe drva, donesu vodu ili kupe hljeb, rizikovali su život. Pored pravog pokolja ljudi prouzrokovanog granatiranjem i snajperskim djelovanjem, neprekidni strah od smrti i osakaćivanja doveo je kod stanovnika Sarajeva do velikih trauma i psihičkih povreda.

KRIVIČNA ODGOVORNOST

19. Na osnovu člana 7(1) Statuta Međunarodnog suda, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** snosi individualnu krivičnu odgovornost za planiranje naređivanje krivičnih djela za koja se tereti u ovoj Optužnici. **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je provodio i/ili ostvarivao kampanju snajperskog djelovanja i granatiranja civila, čiji je glavni cilj bio širenje straha među civilnim stanovništvom Sarajeva. Od maja 1992., kada je bio komandant 1. romanijske pješadijske brigade i od jula 1993., kada je bio načelnik štaba SRK-a, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je znao za kampanju protiv civilnog stanovništva. Od 10. augusta 1994. ili približno tog datuma, kada je postao komandant korpusa, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je naslijedio ovu kampanju i nastavio da je ostvaruje i provodi putem direktnih zapovijesti, uključujući zapovijesti za lansiranje i ispaljivanje avionskih bombi, te zapovijesti koje je primao i prosljeđivao nižim nivoima u komandnom lancu Sarajevsko-romanijskog korpusa. On je direktno namjeravao ili je barem bio svjestan velike vjerovatnoće da će provođenje njegovih planova i zapovijesti uključivati ili imati za posljedicu krivična djela za koja se tereti u ovoj Optužnici.
20. Pored toga ili alternativno, na osnovu člana 7(1) Statuta Međunarodnog suda, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** snosi individualnu krivičnu odgovornost za pomaganje i podržavanje planiranja, pripremanja i/ili izvršenja krivičnih djela za koja se tereti u ovoj Optužnici. Činjenja ili nečinjenja zbog kojih on snosi krivičnu odgovornost za pomaganje i podržavanje uključuju vršenje svih komandnih funkcija i sva djela i ponašanje koji se navode u paragrafima 19 i 21 ove Izmijenjene optužnice, uključujući propust da tokom petnaestomjesečnog perioda spriječi izvršenje krivičnih djela ili kazni njihove počinioc, čime je podsticao njihovo daljnje vršenje. **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je prilikom ovih činjenja ili nečinjenja bio svjestan da time pomaže izvršenje krivičnih djela za koja se tereti u ovoj Optužnici, ili sa sviješću o vjerovatnoći da će jedno ili više krivičnih djela biti izvršeno i da će svojim činjenjem ili nečinjenjem pomoći izvršenje jednog ili više krivičnih djela.

21. Na osnovu člana 7(3) Statuta Međunarodnog suda, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je takođe individualno krivično odgovoran za krivična djela u ovoj Optužnici koja su izvršili njegovi podređeni, za koja je znao ili imao razloga da zna, a nije preduzeo razumne i nužne mjere da ih spriječi ili kazni. Kao komandant Sarajevsko-romanijskog korpusa **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** je bio nadređen potčinjenima nad kojima je imao efektivnu kontrolu (odnosno, stvarnu mogućnost sprečavanja ili kažnjavanja) i koji su učestvovali u izvršenju krivičnih djela za koja se on tereti u ovoj Optužnici. On je znao ili imao razloga da zna da se njegovi potčinjeni spremaju da izvrše takva djela, ili su ih već izvršili, pri čemu je do tih saznanja dolazio na više načina, što uključuje: a) pismene ili usmene proteste predstavnika UN-a i, posredstvom UN-a, predstavnika Armije Republike Bosne i Hercegovine (ABiH); b) medijske izvještaje o zločinima i sumnjama o zločinima; c) vršenje komandnih funkcija u odnosu na potčinjene, uključujući prijem izvještaja i informacija o svojim potčinjenima i njihovim aktivnostima. **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi navedena krivična djela ili da kazni njihove počinioc.

OPTUŽBE:

TAČKA 1

(KRIVIČNO DJELO TERORISANJA)

22. Od 10. augusta 1994. ili približno od tog datuma, do 21. novembra 1995. ili približno do tog datuma, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ**, kao komandant snaga bosanskih Srba koje su sačinjavale Sarajevsko-romanijski korpus ili mu bile pripojene, sprovodio je dugotrajnu kampanju granatiranja i snajperskog djelovanja na civilna područja i civilno stanovništvo Sarajeva, čiji je glavni cilj bilo širenje straha među civilnim stanovništvom. Ovi napadi su za posljedicu imali smrt ili teško ranjavanje civila.

Zbog svog činjenja i nečinjenja **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** odgovoran je za sljedeće:

TAČKA 1: TERORISANJE, KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA, kažnjivo na osnovu člana 51 Dopunskog protokola I i člana 13 Dopunskog protokola II Ženevskih konvencija iz 1949. i članova 3, 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE 2 - 4
(SNAJPERSKO DJELOVANJE)

23. Od 10. augusta 1994. ili približno od tog datuma do 21. novembra 1995. ili približno do tog datuma, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ**, kao komandant snaga bosanskih Srba koje su sačinjavale Sarajevsko-romanijski korpus ili mu bile pripojene i/ili snaga povezanih sa VRS-om, provodio je koordiniranu i dugotrajnu kampanju snajperskih napada na civilno stanovništvo Sarajeva, u kojoj je ubijen i ranjen velik broj civila svih starosnih dobi i obaju polova. Takvi napadi po svojoj prirodi uključivali su namjerno gađanje civila vatrenim oružjem za direktno djelovanje. U konkretne slučajeve takvih napada, kao ilustrativni navodi, spadaju slučajevi navedeni u Prvom prilogu ove Optužnice.

Svojim djelima i propustima **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** odgovoran je za sljedeće:

TAČKA 2: Ubistvo, ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, kažnjiv na osnovu članova 5(a), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 3: Nehumana djela, ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, kažnjiv na osnovu članova 5(i), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 4: Protivpravni napadi na civile, KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA, kažnjivo na osnovu člana 51 Dopunskog protokola I i člana 13 Dopunskog protokola II Ženevskih konvencija iz 1949. i članova 3, 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKE 5 - 7
(GRANATIRANJE)

24. Od 10. avgusta 1994., ili približno od tog datuma, do 21. novembra 1995., ili približno do tog datuma, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ**, kao komandant snaga bosanskih Srba koje su sačinjavale Sarajevsko-romanijski korpus ili mu bile pripojene i/ili snaga povezanih sa VRS-om, provodio je kampanju granatiranja civilnih područja i civilnog stanovništva Sarajeva iz artiljerijskog i minobacačkog oružja i modifikovanim avionskim bombama. Napadi granatama na sarajevske civile bili su smišljeni i neselektivni i/ili prekomjerni jer su bili nesrazmjerni u odnosu na očekivanu konkretnu i direktnu vojnu prednost. Štaviše, kako je navedeno u paragrafu 17, s obzirom na prirodenu karakteristiku modifikovanih avionskih bombi da ne mogu biti precizno usmjerene na određene ciljeve, njihova upotreba mogla je biti sračunata samo na to da prouzrokuje žrtve među civilima.
25. Usljed ove kampanje granatiranja ubijeno je i ranjeno više od hiljadu civila. U konkretne slučajeve takvih napada, kao ilustrativni navodi, spadaju slučajevi navedeni u Drugom prilogu ove Optužnice.

Zbog svog činjenja i nečinjenja, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** odgovoran je za sljedeće:

TAČKA 5: Ubistvo, ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, kažnjiv na osnovu članova 5(a), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 6: Nehumana djela, ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI, kažnjiv na osnovu članova 5(i), 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

TAČKA 7: Protivpravni napadi na civile, KRŠENJE ZAKONA ILI OBIČAJA RATOVANJA, kažnjivo na osnovu člana 51 Dopunskog protokola I i člana 13 Dopunskog protokola II Ženevskih konvencija iz 1949. i članova 3, 7(1) i 7(3) Statuta Međunarodnog suda.

OPŠTI NAVODI

26. Za sve vrijeme bitno za ovu optužnicu u Bosni i Hercegovini i na teritoriji bivše Jugoslavije trajao je oružani sukob.
27. U svakoj tački optužnice kojom se optuženi tereti za zločine protiv čovječnosti, što je zločin prema članu 5 Statuta Međunarodnog suda, navodna činjenja i nečinjenja bila su dio rasprostranjenog, sistematskog ili masovnog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva.
28. U svakoj tački optužnice kojom se optuženi tereti za kršenje zakona ili običaja ratovanja, krivično djelo sankcionisano članom 3 Statuta Međunarodnog suda, ta činjenja i nečinjenja bila su u vezi sa neprijateljstvima i usmjerena protiv civila koji nisu aktivno učestvovali u neprijateljstvima. Član 51 Dodatnog protokola I Ženevskih konvencija, koji zabranjuje protivpravne napade na civile, uključujući zabranu terorisanja, važio je za sve strane u ovom oružanom sukobu na osnovu Specijalnog sporazuma pod pokroviteljstvom Međunarodnog komiteta Crvenog krsta ("MKCK"), koji su strane potpisale 22. maja 1992. Alternativno, član 13 Dodatnog protokola Ženevskih konvencija, koji zabranjuje protivpravne napade na civile, uključujući zabranu terorisanja, bio je na snazi za pomenute strane. Nadalje, alternativno, zabrana protivpravnih napada na civile, uključujući zabranu terorisanja, važila je za strane na osnovu međunarodnog običajnog prava.
29. Navodi svih tačaka optužnice odnose se na kampanju snajperskog djelovanja i granatiranja civilnog stanovništva u cijelosti, no razmjere te kampanje su bile tako velike da Prilozi pojedinačnim grupama tačaka u ovoj optužnici navode samo mali reprezentativan broj pojedinačnih incidenata u cilju konkretnosti iznošenja optužbi.
30. Tokom predmetnog vremena, **DRAGOMIR MILOŠEVIĆ** bio je dužan da se pridržava zakona i običaja koji regulišu vođenje rata

Datum: 13. novembar 2006.

Potpisano:
/potpis i pečat na originalu/
Carla Del Ponte,
tužilac